

ประกาศกรมวิชาการเกษตร

เรื่อง โฆษณาคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘

ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน โดยให้กรมวิชาการเกษตร ดำเนินการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชที่ยื่นคำขอ นำปิดประกาศที่กรมวิชาการเกษตร และที่ในเว็บไซต์ของกรมวิชาการเกษตร เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสทักท้วงภายใน ๓๐ วันนับแต่วันปิดประกาศ นั้น

บัดนี้ ได้มีผู้มายื่นคำขอให้ออกหนังสือรับรองจำนวน ๑ พันธุ์ ให้เป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน คือ ข้าวพันธุ์กำหอม มข. ซึ่งกรมวิชาการเกษตรได้ตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงขอประกาศลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของข้าวพันธุ์กำหอม มข. ให้ทราบโดยทั่วกัน ปรากฏตามเอกสารแนบท้าย ประกาศนี้ และหากมีผู้ใดประสงค์จะทักท้วงหรือมีข้อพิสูจนว่าการยื่นคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนดังกล่าวเป็นไปโดยมิชอบ ขอให้แจ้งที่กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๙๔๐-๗๒๑๔ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันปิดประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ลงนาม

(นายจิรากร โกศัยเสวี)

อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

ข้าวพันธุ์กำหอม มช.

ผู้ขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่อยู่ เลขที่ 239 ถ.ห้วยแก้ว ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์ 053 210 731

แหล่งที่มาและประวัติ

สาขาวิชาพืชไร่ ภาควิชาพืชศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เก็บรวบรวมเชื้อพันธุ์ข้าวต่าง ๆ ในภาคเหนือไว้ในธนาคารเชื้อพันธุ์กรรมข้าวเป็นจำนวนมาก เมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยผู้วิจัย นางสาวชนากานต์ พรหมอุทัย ได้เริ่มเข้าศึกษาในระดับปริญญาเอกในภาควิชาดังกล่าว และทำวิทยานิพนธ์เพื่อศึกษาความแปรปรวนของปริมาณธาตุเหล็กในพันธุ์กรรมข้าวไทย โดยเก็บรวบรวมพันธุ์ข้าวในประเทศไทย รวมทั้งพันธุ์ข้าวที่มีในธนาคารพันธุ์กรรมข้าวดังกล่าวด้วยรวมแล้วปริมาณ 101 พันธุ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ปริมาณธาตุเหล็กในเมล็ดข้าวไทย พบว่ามีพันธุ์ข้าวเหนียวดำพันธุ์หนึ่งซึ่งเป็นพันธุ์กรรมข้าวที่ได้จากธนาคารพันธุ์กรรมของสาขาวิชาพืชไร่ มีปริมาณธาตุเหล็กสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับข้าวพันธุ์อื่น ๆ ทั้งหมด หลังจากนั้นในปี 2544 จึงได้นำพันธุ์ข้าวดังกล่าวมาปลูกเพื่อศึกษาในเบื้องต้น พบว่ามีความหลากหลายเกิดขึ้นในข้าวพันธุ์ดังกล่าว เนื่องจากลักษณะของสีเปลือกเมล็ดที่ไม่แตกต่างกัน แต่ต้นที่ออกและเจริญเติบโตกลับมีสีสันแตกต่างกันกล่าวคือบางต้นมีลำต้นสีเขียวเข้ม อ่อน และบางต้นมีสีม่วงแตกต่างกัน บางต้นมีกลิ่นหอมของต้นและเมล็ดในขณะที่บางต้นไม่มี ดังนั้นจึงวางแผนโครงการปรับปรุงพันธุ์เพื่อคัดแยกลักษณะที่สนใจจากประชากรดังกล่าว โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบ Pure Line Selection

ในปี พ.ศ. 2545 ได้แยกปลูกขยายพันธุ์จากต้นที่คัดเลือก ปลูกแบบต้นต่อแถว

ในปี พ.ศ. 2546 ปลูกคัดเลือก โดยใช้ลักษณะของความหอมเป็นปัจจัยในการกำหนด ซึ่งสามารถคัดแยกออกได้เป็น 2 ประชากร นำไปปลูกขยายพันธุ์ในปี พ.ศ. 2547

ในปี พ.ศ. 2548 คัดเลือกเหลือ 1 ประชากร คัดต้นปน (Off Type) เช่น ความสูง วันออกดอก ขนาดความกว้างและความยาวของเมล็ด จนได้ประชากรที่มีความสม่ำเสมอ (Uniform) จึงตั้งชื่อประชากรนี้ว่า CMU122 เพื่อเป็นเกียรติแก่สถาบันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่นั้นมาก็เริ่มมีการศึกษาและวิจัยโดยใช้ประชากรดังกล่าวจนมีผลงานตีพิมพ์ออกมาในวารสารวิชาการระดับนานาชาติที่มีผลกระทบสูงอย่าง Journal of the Science of Food and Agriculture ที่ตีพิมพ์โดย Chanakan Prom-u-thai, Longbin Huang, Raymond P Glahn, Ross M Welch, Shu Fukai, Benjavan Rerkasem ในปี 2006 ชื่อเรื่อง Iron (Fe) bioavailability and the distribution of anti-Fe nutrition biochemicals in the unpolished, polished grain and bran fraction of five rice genotypes วารสารฉบับและหน้าที่ 86: 1209-1215.

จนถึงปัจจุบันพันธุ์ข้าวดังกล่าวก็ยังใช้ในการศึกษาวิจัย โดยนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา รวมทั้งคณาจารย์และนักวิจัย ในคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และขยายไปสู่การทดลองในคณะและหน่วยงานอื่น ๆ ทางทีมงานจึงมีความต้องการในการขึ้นทะเบียนพันธุ์ข้าวดังกล่าว เพื่อเป็นเกียรติแก่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงใช้ชื่อเรียกพันธุ์ว่า “กำหอม มช.” โดยมีรายชื่อนักวิจัยร่วมดังนี้ นางสาวชนากานต์ พรมอุทัย นางสาวณัฐณี ภัทรกุล นางสาวศันสนีย์ จำจด และนางเบญจวรรณ ฤกษ์เกษม

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด	ข้าวเหนียว ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Oryza sativa</i> L.
ประเภท	ข้าวกำ
ต้น	ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้น 6-8 มิลลิเมตร ทรงกอตั้ง ความสูงต้น 100-120 เซนติเมตร
ใบ	ไม่มีขนบนแผ่นใบ รูปร่างของลิ้นใบ มี 2 ยอด ลักษณะกาบใบสีเขียวมุมของใบตรงหักลง
ดอก/ช่อดอก	ยอดเกสรเพศเมียมีสีขาว จำนวนรวง 6-10 รวง ต่อ 1 กอ ความยาวรวง ประมาณ 20-25 เซนติเมตร ลักษณะของรวงข้าวค่อนข้างกระจาย การร่วงของเมล็ดขณะเก็บเกี่ยวน้อย
ผล/ฝัก	เปลือกเมล็ดมีสีฟาง
เมล็ด	เมล็ดมีรูปร่างป้อม ปริมาณอมิโลส 20 %
ลักษณะอื่น ๆ	
ลักษณะเด่นพิเศษ	มีกลิ่นหอมมาก

ข้าวพันธุ์กำหอม มช.